

1.daļa. FSC Ģenerālās Asamblejas norises apskats par svarīgākajām tēmām laikā no 26. līdz 29.oktobrim

FSC Ģenerālā Asambleja Panamā norisinājās no 26. līdz 31.oktobrim

Avoti: FSC International un Latvijas Mežu sertifikācijas padome

Tā kā FSC ir iesaistījies sabiedriskajā apspriešanā par principu un kritēriju pārskatīšanu, plenārsēde izskatīja šādus jautājumus: kā mēs varam līdzsvarot stabilitāti un pārveidi? Kā uz rezultātu orientēti standarti izskatītos praksē? Kā FSC plāno iekļaut savā darbībā rīcību klimata jomā, pārskatāmus lēmumus un pielietojamību nākamajā periodā?

FSC ģenerāldirektore Subra Batačardži (*Subhra Bhattacharjee*) atklāja Ģenerālās Asamblejas sesiju, uzsverot 30 gadu sasniegumus, FSC izveidoto uzticamību un nepieciešamību attīstīties nākotnē. „Tas nevar būt vienkāršs process. Mums ir jāiedziļinās, jāatrod jauni darba veidi un jābūt atklātiem par grūtībām, kas saistītas ar “dziļu sakņu” veidošanu,” teica FSC ģenerāldirektore.

FSC principu un kritēriju attīstība

FSC principi un kritēriji ir attīstījušies kopš to izveides 1994. gadā. FSC politikas direktors Stefans Salvadors (*Stefan Salvador*) apskatīja šo attīstību un principu un kritēriju lomu uzticības veidošanā un mežu apsaimniekošanas definēšanā. Viņš uzsvēra jaunus jēdzienus, kas iekļauti dokumentos, piemēram, augsta saglabāšanas vērtība, dzimumu līdztiesība un pamatiedzīvotāju tiesības. Tomēr daži pamatprincipi ir palikuši nemainīgi: tie balstās uz līdzsvarotu vides, sociālo un ekonomisko perspektīvu un ir globāli nozīmīgi, vienlaikus pielāgojami vietējiem apstākļiem.

Pastaiga pa mežu

Džoanna Novakovska (*Joanna Nowakowska*), politikas un darbības direktore, aizveda klausītājus pastaigā pa mežu, jo, kā viņa teica: „Pieaugošs un veselīgs mežs, kas ir izturīgs, būs lieliska metafora sabiedrībai.” Tā kā klimata un bioloģiskās daudzveidības krīzes dēļ pasaule strauji mainās, FSC ir jāatrod jauni mežu apsaimniekošanas veidi, lai tiktu līdz šīm pārmaiņām. Taču, sadarbojoties FSC kopienā, mēs varam šos izaicinājumus pārvērst iespējās, un mūsu strukturālās vērtības – principi un kritēriji – ir veids, kā to izdarīt.

FSC standartu nākotne

Ekspertu grupa apsprieda, kādi varētu būt meža sertifikācijas sasniegumi līdz 2035. gadam.

Kevins Džons (*Kevin Jones*), Ekonomikas sekcijas Ziemeļu sektora pārstāvis Politikas un standartu komitejā, uzsvēra, ka meža novērtēšana 30 gadu laikā ir kļuvusi daudz rūpīgāka un sarežģītāka gan sertifikācijas iestāžu akreditācijas prasību īstenošanā, gan meža apsaimniekotāju prasību jomā. Attiecībā uz profesionālas valodas lietošanu viņš ieteica izmantot mazāk un vienkāršākus vārdus, lai šādas diskusijas saistītu ar reālo situāciju mežā.

Glenda Lī (*Glenda Lee*), dabas atjaunojamo resursu inženiere un vairāku Gvatemalas uzņēmumu konsultante, dalījās ar reālajām problēmām, ar kurām ražotāji saskaras, piemērojot sertifikācijas standartus praksē un nepieciešamību veikt labākus kalibrēšanas pasākumus.

„Nākamās paaudzes FSC principiem un kritērijiem jābūt balstītiem uz tādu pašu stingru pamatu, bet tiem jābūt vienkāršāk piemērojamiem, lai tie būtu instruments, kas palīdz ikvienam, sākot no revidentiem līdz mežu apsaimniekotājiem, sasniegt reālu ietekmi,” teica Glenda Lī.

Turpinājumā uzstājās Rods Teilors, Pasaules resursu institūta mežu un dabas aizsardzības globālais direktors. Viņš runāja par zinātnes un datu transformējošo lomu globālajā mežu pārvaldībā. Piemēram, pēdējā gada laikā ir strauji uzlabojusies iespēja veikt Zemes monitoringu, un tas ir lielisks izaicinājums FSC. “Es domāju, ka, ja mums būs precīzi, pareizi un pārredzami dati, mēs izveidosim sacensību par līderpozīcijām,” viņš uzsvēra.

Prūdensa Galega (*Prudence Galega*), FSC Āfrikas komitejas locekle un bioloģiskās daudzveidības tēmas vadītāja no Kamerūnas norādīja uz pieaugošo starptautisko atzinību, ka mežiem ir centrālā nozīme klimata pārmaiņu, bioloģiskās daudzveidības zuduma un ilgtspējīgas attīstības jautājumu risināšanā. Viņa aicināja FSC un tās dalībniekus saskaņot savus principus un kritērijus ar šo tendenci, vienlaikus aizsargājot kopienas tiesības un attīstot mežu apsaimniekotāju spējas pielāgoties klimata ietekmei.

Vai sertifikācija var stāties pretī klimata pārmaiņām?

Klausītāji dalījās ar idejām un pārdomām par šo jautājumu, tostarp par to, cik svarīgi ir sadarboties ar valsts valdībām, jo īpaši gadījumos, kad meži pieder valstij. Dalībnieki norādīja, ka ir nepieciešams novērst datu trūkumu, kas saista mežus un klimatu raksturojošos rādītājus. Ir nepieciešami skaidrāki dati, lai novērtētu FSC sertificētu mežu ietekmi uz klimatu un bioloģisko daudzveidību.

Atgriežoties pie realitātes...

Pārejot pie jautājuma par uzdevumu īstenošanu, valdes koordinators Elstons Dzass no Kanādas noslēdza diskusiju, izklāstot, kā biedri un ieinteresētās

personas var iesaistīties pašreizējā principu un kritēriju pārskatīšanā gan Ģenerālajā asamblejā, gan ārpus tās, tostarp sabiedriskajā apspriešanā. Viņš uzsvēra FSC biedru nozīmi mežu apsaimniekošanas nākotnes veidošanā: „Šis ir mūsu process. Mēs, biedri, darbinieki un tīkls, esam organizācijas DNS, kas virzīs mūs uz priekšu.”

Neskartu meža ainavu (IFL) aizsardzība joprojām ir viens no FSC sarežģītākajiem uzdevumiem.

Kā mēs varam aizsargāt pēdējās neskartās meža ainavas pasaulē, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu?

IFL ir meža teritorijas, kurās, spriežot pēc satelītattēliem, nav redzama nozīmīga cilvēka iejaukšanās, tādējādi tās ir vismazāk skarto mežu platības pasaulē.

Kopš 2014. gada FSC ir noteicis noteikumus par IFL aizsardzību. Neskatoties uz ievērojamiem centieniem (tostarp inovatīvo ainavas pieeju, kas ieviesta ar 2022. gada 23. rezolūciju), IFL prasību īstenošana joprojām rada bažas.

Daži FSC dalībnieki uzskata, ka šie meži nedrīkst tikt sertificēti ražošanai. Citi uzskata, ka atbildīga mežu izmantošana ir nepieciešama, lai aizsargātu šos vērtīgos mežus pret nelikumīgām darbībām un pārveidošanu.

Spēles noteikumu maiņa

Papildu sanāsmē, ko rīkoja priekšlikuma iesniedzēji un FSC sekretariāts, pulcējās pārstāvji ar praktisku pieredzi un vadošie eksperti, lai parādītu, ka ir iespējams jauns virziens. Sanāksmes dalībnieki puda vienotu nostāju ar pārliecību, ka desmit gados, kad politika ir mainījusies, FSC ir jānodrošina skaidrība un virziens.

„Mēs ierosinām, lai FSC izvēlētos vidusceļu, īstenojot atbildīgu pārvaldību, kas ir gan tehniski pamatota, gan kultūras ziņā leģitīma ar adaptīvu pieeju,” teica Miriama Matorela Zarate, Sociālās sekcijas locekle, no Latīņamerikas valsts Peru.

Džoeri Zvertss (*Joeri Zwerts*), Utrehtas Universitātes docents un viens no priekšlikuma 45/2025 iesniedzējiem, puda viedokli, ka stingro sliekšņa modeli ir nepieciešams aizstāt ar „ekosistēmas integritātes” pieeju, kas balstīta uz adaptīvu pārvaldību, stingru uzraudzību un ieinteresēto personu iesaistīšanu.

„Mums jākoncentrējas uz rezultātiem,” teica Dž.Zvertss. „Ja novērošana liecina, ka ekosistēmas integritāte samazinās, mums jāpielāgojas. Tādējādi mēs varam nodrošināt noturību, vienlaikus saglabājot FSC nozīmi kā globālam līderim atbildīgā mežu apsaimniekošanā — īpaši tropu reģionos, kur meži ir pakļauti vislielākajam spiedienam.”

No nozares puses Markuss Fankūhs (*Markus Pfannkuch*), Precious Woods izpilddirektors, Ekonomikas sekcijas parstāvis no Šveices, uzsvēra:

„FSC ir sistēma, kas cenšas izveidot globālus standartus. Tomēr mums ir nepieciešama lielāka elastība, kā mēs izvērtējam un piemērojam dabas aizsardzības pieejas, pielāgojot tās katras teritorijas specifiskajai situācijai.”

Pamatiedzīvotāju un kultūras perspektīvas

Tīna Landžila (*Tina Langille*), FSC Kanādas politikas un standartu direktore, debatēs uzsaka tēmu par pamatiedzīvotāju un kultūras perspektīvām, uzsverot, ka diskusijā ir jāiekļauj t.s. “pamatiedzīvotāju kultūras ainavas” (ICL):

„*Indigenous Cultural Landscape* ir dzīva ainava, kurai pirmtautu pārstāvji piešķir vides, sociālu, kultūras un ekonomisku vērtību,” viņa teica. „Šīm IFL pārvaldības stratēģijām ir jāievēro šo pamatiedzīvotāju kopienu tradicionālās un likumīgās tiesības, kā arī jāņem vērā attiecīgo kopienu mērķi un centieni. To vislabāk var panākt, izmantojot sadarbības pieeju, kas nodrošina vislabākos iespējamus rezultātus mežsaimniecības līmenī, ne tikai saglabājot pamatiedzīvotāju kultūras ainavas, bet arī neskartas meža ainavas, un sistēmā ir jāievieš elastība, lai nodrošinātu radošas pieejas uz vietas.”

Nākamie soļi, lai virzītos uz priekšu

FSC sekretariāts 2025. gada decembra sanāksmē valdei iesniegs dalībnieku atsauksmes, kā arī iesaistīšanās plānu 2026. gada pirmajam ceturksnim.

Papildus sanāksmē „No sūdzībām līdz pārmaiņām”

Pašreizējā situācija saistībā ar pamatiedzīvotāju tiesību aizsardzību” pulcējās pamatiedzīvotāju līderi, biedri, FSC amatpersonas un partneri, lai apspriestu reālo pieredzi un FSC sūdzību izskatīšanas mehānismu izmantošanu. Viņi dalījās pieredzē, kas gūta sarežģītos gadījumos, un apsprieda, kā FSC var veidot plašāku uzticību, izmantojot dialogu un sadarbību.

Tā vietā, lai apspriestu pašus standartus, ekspertu grupa izskatīja, kā tos labāk īstenot praksē un dalījās ar atklātiem stāstiem par savu pieredzi. Tālāk ir daži galvenie secinājumi:

Aicinājums sadarboties

Pegija Smita (*Peggy Smith*) no FSC Pirmtautu fonda padomes atklāja diskusiju ar aicinājumu uz godīgumu un kopīgu atbildību.

„Es zinu, ka šīs var būt ļoti sarežģītas situācijas, par kurām mēs runājam,” viņa teica, atgādinot dalībniekiem, ka FSC stiprā puse ir tā spēja pārvērst rakstiskas saistības reālos rezultātos.

„Mums ir fantastiski standarti,” viņa teica. „Bet problēma vienmēr ir to īstenošana – jo īpaši gadījumos, kad lieliskie standarti netiek ievēroti vai īstenoti tā, kā būtu nepieciešams.” Viņas vārdi raksturoja sesiju kā kolektīvu meklējumu pēc praktiskiem uzlabojumiem, nevis kā pagātnes kritiku.

Pieredze apsaimniekojot mežus

Taivānas profesors Čungšī “Džesse” Lī (*Chiung-Hsi (Jesse) Liu*) aprakstīja, kā FSC sertifikācija ir strauji attīstījusies – tagad sertificēti ir gandrīz 70 % no Taivānas mežiem, vienlaikus izvirzot jaunus jautājumus par līdzdalību mežu apsaimniekošanā.

„Aptuveni 70 procenti no mūsu valsts mežiem ir sertificēti, un tie gandrīz visi atrodas pamatiedzīvotāju teritorijā,” viņš teica. Taču viņš arī pauda bažas par FPIC pieejas (*brīvprātīgas, iepriekšējas un informētas piekrišanas*) īstenošanu un uzsvēra pamatiedzīvotāju tiesības teikt „nē”. Profesora Lī galvenie priekšlikumi turpmākai rīcībai bija atzīt cilšu juridiskās personas, veidot pamatiedzīvotāju pārvaldības kapacitāti un reformēt FSC audita standartus, lai nodrošinātu, ka pamatiedzīvotāju piekrišana meža apsaimniekošanas jautājumos ir reāla un pārbaudāma.

Nikolass Mudžahs Asonss (*Nicolas Mujah Asons*), Malaizijas *Sarawak Dayak Iban* asociācijas ģenerālsekretārs, atcerējās, kā sadarbība ar FSC ir attīstījusies no konfrontācijas līdz partnerībai. „FSC kādreiz tika uzskatīts par vienkārši vēl vienu kārtējo sertifikāciju. Šķita, ka tā izspiedīs pamatiedzīvotājus no viņu zemes. Bet, pateicoties Pastāvīgajai pamatiedzīvotāju komitejai, mūsu sākotnējais ienaidnieks kļuva par mūsu draugu, jo viņi ar mums runāja un mūs uzklausa.”

Kanādas uzņēmuma *Wahkohtowin Development* pārstāvis Deivids Flads (*David Flood*) aprakstīja gadījumu, kad astoņas pirmtautas sākumā atteicās piekrist meža apsaimniekošanas plānam, kas tomēr tika apstiprināts. „Visas astoņas pirmtautas rakstīja vēstuli, kurā teica, ka nepiekrīt šī plāna īstenošanai, taču mežs tomēr tika sertificēts.” Neskatoties uz šo izaicinājumu, viņš atkārtoti apstiprināja apņemšanos veikt uzlabojumus FSC ietvaros. „Es atbalstīšu FSC. Es lepojos ar šo sistēmu un esmu lepns par tās piedāvātajām iespējām.”

Sistēmas uzlabojumi kustībā

Pārstāvot FSC International, Lorēna Martinesa-Ernandes (*Lorena Martínez Hernández*) izklāstīja pašreizējo darbu, lai stiprinātu organizācijas spēju risināt sarežģītus gadījumus, kas saistīti ar pirmatautu tiesībām, - īpaši tās, kas skar pamatiedzīvotājus, kuri dzīvo brīvprātīgā izolācijā (IPVI). Pēc viņas teiktā, pasaulē ir vairāk nekā 200 pamatiedzīvotāju grupu, kas dzīvo brīvprātīgā izolācijā. Viņa arī norādīja, ka FSC Ģenerālajā Asamblejā ir iesniegts priekšlikums pārskatīt FSC principus un kritērijus, konkrēti kritēriju 3.1, lai nodrošinātu skaidrākas garantijas un vadlīnijas IPVI aizsardzībai.

„Viņi ir izvēlējušies pārtraukt kontaktus ar nacionālajām sabiedrībām, bieži vien kā traumātisku pieredzi sekas vai reakciju uz tām.” Lorēna Martinesa-Ernandes turpināja minēt konkrētus piemērus no nesenā gadījuma ar Peru *Mashco Piro* cilti, kur secinājums bija, ka „FSC sistēma nav bijusi pietiekama vai atbilstoša, lai risinātu šo situāciju”, uzsverot FSC Starptautiskās valdes pasūtītā ieteikuma nozīmi par brīvprātīgu izolāciju. Šie padomi ietver aizliegtās zonas un buferzonas. ”Nekāds kontakts” nozīmē “nekādu kontaktu” ar šīm pirmtautām, secina Lorena Martinesa-Ernandes.

No apdrošināšanas perspektīvas Matias Vilnhammers (*Matthias Wilnhammers*) no *Assurance Services International* (ASI) uzsvēra nepieciešamību pēc spēcīgākas kompetences šajā jomā. „Uzņēmumi bieži neidentificē pamatiedzīvotāju klātbūtni, un tieši tur sākas problēmas,” viņš teica. „Ir nepieciešama spēcīga kompetenču pārvaldība, atbilstošas zināšanas, prasmes, attieksme un revidentu objektivitāte.”

Savukārt, Sīvens Džensens (*Stefan Jensen*) FSC Austrālijas un Jaunzēlandes pārstāvis piebilda, ka atklātas komunikācijas uzturēšana joprojām ir vienkāršākais un efektīvākais aizsardzības līdzeklis. „Lielākā daļa konfliktu rodas pēc dialoga pārtraukšanas,” viņš teica. „Ja vēlaties novērst konfliktus, jums jāstrādā pie dialoga.”

No sūdzībām līdz sadarbībai

Nobeigumā Markuss Kolčesters (*Marcus Colchester*) no *Forest Peoples Programme* un FSC International valdes apkopoja diskusijas rezultātus: pastāv stingri standarti, bet ilgstoša uzticēšanās ir atkarīga no prakses.

„Standarts ir labs. Tas rada iespēju risināt jautājumus par pamatiedzīvotāju tiesību pārkāpumiem. Taču, lai FSC varētu izpildīt savu solījumu, ir nepieciešama labāka tā īstenošana – uzlabota apmācība, vairāk neatkarīgu revidentu un kultūras ziņā atbilstoša iesaistīšanās.” M.Kolčesters uzsvēra, ka sūdzības nav sistēmas kļūdas, bet gan iespējas mācīties, atkārtot pamatiedzīvotāju principu, ka progress rodas dialoga un atbildības rezultātā.

Kā secināja Taizemes profesors Lī: „Mums ir daudz darāmā. Bet FSC mums rāda ceļu uz priekšu. Mēs varam būt paraugs Āzijā.”

Visā sanāksmē valdīja kopīga izpratne, ka FSC ietvaros pamatiedzīvotāju tiesību aizsardzība nav tikai strīdu risināšana. Tā ir arī nodrošināšana, ka katrs process, sākot no sertificēšanas un beidzot ar auditu un sūdzību izskatīšanu, iemieso cieņu, partnerību un nepārtrauktu mācīšanos.

Par mežu apsaimniekošanas uzlabošanu

Stjūarts Valentains (*Stuart Valentine*), FSC Starptautiskās valdes priekšsēdētājs, atklāja diskusiju, uzsverot, ka organizācijas misija veicināt atbildīgu mežu apsaimniekošanu joprojām ir tikpat aktuāla kā jebkad agrāk, taču nākotnes stratēģijā ir jānostiprina tās mērķa nepietiekami izstrādātie aspekti. Viņš uzsvēra nepieciešamību saglabāt vienotu FSC globālo standartu,

vienlaikus pielāgojot to dažādiem vietējiem apstākļiem, izmantojot plašāku kontekstualizāciju un reģionalizāciju.

Tālāk Amanda Kavaljo de Andrade (*Amanda Carvalho de Andrade*), FSC Starptautiskās valdes priekšsēdētāja vietniece un Stratēģiskās plānošanas komitejas priekšsēdētāja, pauž ideju par nepieciešamību racionalizēt globālās stratēģijas īstenošanu, nosakot skaidrākas prioritātes un koncentrējoties uz FSC galvenajām stiprajām pusēm.

„Mēs zinām, kā veikt atbildīgu mežu apsaimniekošanu; tā ir mūsu stiprā puse. Un mums ir viena no visvairāk apbrīnojamajām dialoga platformām, kas ir daudzu kultūru apvienojoša un cenšas būt arvien iekļaujošāka kā rezultātā apvieno šo visu cilvēku daudzveidību “vienā telpā”, lai veiktu sarunas,” teica Amanda de Andrade. Viņa aicināja dalībniekus sniegt savu ieguldījumu stratēģijas izstrādes sākumposmā, lai nodrošinātu, ka nākamā stratēģija sasniegtu lielāku

FSC International ģenerāldirektore Subra Batačardži (*Subhra Bhattacharjee*) sniedza pārskatu par pašreizējo procesu nākamās globālās stratēģijas izstrādē. Viņa uzsvēra nepieciešamību koncentrēties uz jomām, kurās FSC var uzņemties vadošo lomu, un sadarboties sektoros, kuros pastāv sinerģija.

Globālā sadarbība mežu un dzīvības labā

Astrīda Šūmeikere (*Astrid Schomaker*), Bioloģiskās daudzveidības konvencijas (CBD) sekretariāta izpildsekretāre, uzsvēra mežu nozīmi bioloģiskajai daudzveidībai: „Kad mēs rīkojamies mežu labā, mēs rīkojamies daudz plašākā mērogā – aizsardzības, pārtikas drošības, veselības, ūdens pieejamības, ūdens kvalitātes, klimata aizsardzības un daudzu citu jomu labuma dēļ.” Viņa aicināja FSC un tā partnerus palīdzēt paātrināt Globālās bioloģiskās daudzveidības pamatnostādņu īstenošanu, paplašinot sertifikācijas darbības jomu, jo īpaši pasaules Dienvidu reģiona valstīs, vienlaikus nodrošinot, ka tā paliek efektīva, pieejama, taisnīga un piemērojama pamatiedzīvotājiem un vietējām kopienām.

Skatītāji un klausītāji piedalījās diskusijā, iesniedzot jautājumus tiešsaistē, piemēram - kas nāk prātā, kad domājat par mežu patieso vērtību? Atbildes ietvēra bioloģisko daudzveidību, dzīvi, veselību, dabu, ekosistēmu pakalpojumus, mieru, aizsardzību un mājvietu.

Jautājumi nākamajās stratēģijas veidošanai

Trīs pārstāvji no ekonomikas, vides un sociālās jomas izpētīja, kā FSC varētu turpināt pilnveidot un koncentrēt savus risinājumus, lai efektīvāk reaģētu uz šodienas steidzamajiem un sarežģītajiem globālajiem izaicinājumiem.

Kristīna Niemelē - Strooma (*Christina Niemelä Ström*), *Inter IKEA Group* *IKEA Supply* ilgtspējības globālā vadītāja, runāja par mežu nozīmi, uzsverot, ka meži ir dzīvas ekosistēmas, kas ir būtiskas gan planētai, gan uzņēmējdarbības

noturībai. Viņa uzsvēra IKEA apņemšanos iegūt FSC sertifikātus un to, kā šis process ir attīstījies laika gaitā, tāpēc tagad gandrīz visi IKEA koksnes izstrādājumi ir FSC sertificēti. „FSC uzdrošinās darīt to, ko citi neuzdrošinās: līdzsvarot sarežģījumus un tomēr atrast risinājumus un kopīgu pamatu. Šis gars ir tas, kas mums nepieciešams, lai turpinātu attīstīties,” teica Kristīna Niemelē - Štrooma.

Utrehtas Universitātes docents Zvertss dalījās pētījuma rezultātiem, kas liecina, ka FSC sertificētajos tropu mežos dzīvo ievērojami vairāk savvaļas dzīvnieku — īpaši lielas un apdraudētas sugas — nekā nesertificētajos mežos, atklājot, ka FSC prakse efektīvi samazina medību intensitāti un aizsargā bioloģisko daudzveidību. Viņš pārnese diskusiju uz ikdienas izvēlēm, norādot, kā patērētāju iegādātie produkti var palīdzēt atbalstīt savvaļas dzīvnieku labbūtību. „Āfrikā mums ir aptuveni 220 miljoni hektāru tropu mežu,” stāstīja docents Zverts. „Ja iznīcinātu visus šos ziloņus un dažās paaudzēs zaudētu pat 7 % no to skaita, tas būtu 2,9 gigatonnas oglekļa. Cik daudz tas ir? Tas ir aptuveni tikpat daudz, cik gada emisijas no pasaules visapdzīvotākās valsts Indijas.”

No sociālās perspektīvas Hindū Ūmarū Ibrahima (*Hindou Oumarou Ibrahim*), Mbororo pamatiedzīvotāju līdere un FSC Pirmtautu fonda priekšsēdētāja, izskaidroja, ka meži pamatiedzīvotājiem ir būtiski identitātes, kultūras un izdzīvošanas ziņā. Tie nodrošina pārtiku, zāles, patvērumu un dziļas ekoloģiskas zināšanas, kas pārsniedz bagātību, ko izsaka naudas līdzekļos. Viņa teica, ka atbildīga mežu apsaimniekošana nozīmē pamatiedzīvotāju atzīšanu un atbalstīšanu kā zemes pārvaldniekiem. To iesaistīšana lēmumu pieņemšanā, zemes īpašuma tiesību nodrošināšana un tradicionālo zināšanu integrēšana ir būtiska mežu noturībai.

Hindū Ūmarū noslēdza uzstāšanos ar pārdomām par saikni ar mežu un FSC lomu: „Mēs neesam mežu īpašnieki, mēs esam to bērni, un bērni rūpējas par to, kas dod viņiem dzīvību. Tāpēc mums ir nepieciešams FSC, kā vakar tik skaisti uzsvēra Panamas vides ministrs. FSC ir absolūti neaizstājama organizācija. Pasaule vienkārši nevar iztikt bez tās.”

Kā piedalīties stratēģijas izstrādes procesā

Visbeidzot, FSC International stratēģijas vadītāja Anakarina Peresa Oropesa (*Anakarina Pérez Oropeza*) izklāstīja, kā biedri un ieinteresētās personas var iesaistīties un ietekmēt nākamo globālās stratēģijas procesu, izmantojot citas iespējas Ģenerālajā asamblejā un turpmāko mēnešu laikā.

Procesu steidzamība un iespējas... (savukārt, karš Ukrainā, kur iet bojā desmitiem tūkstošu cilvēku un tiek iznīcinātas dabas vērtības milzīgā apjomā, šajā FSC sesijā pat netiek pieminēts – LMSP piezīme)

Amanda Kavaljo de Andrade, FSC Starptautiskās valdes locekle, atklāja sesiju, atgādinot dalībniekiem par visu cilvēci ietekmējošā izaicinājuma steidzamību un apmēru.

„Šī ir sen gaidīta krīze, un man no tās domāšanas uznāk zosāda,” viņa teica, atspoguļojot gan klimata, gan bioloģiskās daudzveidības krīzes nopietnību. Viņa norādīja, ka, lai gan FSC locekļi un darbinieki jau sen ir informēti par šo jautājumu, „mēs kā FSC neesam bijuši tik apzināti, tik verbāli un tik stratēģiski šajā jautājumā”. De Andrade atgādināja dalībniekiem, ka 2024. gadā valde par prioritāti izvirzīja Klimata un bioloģiskās daudzveidības pamatnostādņu izstrādi, balstoties uz FSC globālo stratēģiju un iepriekš pieņemtajiem lēmumiem. „Mēs atzīstam kavēšanos, bet tagad esam šeit,” viņa turpināja. „Dizains ir gandrīz pabeigts — bet īstenošana sākas tieši tagad.”

Pēc plaša sagatavošanās darba Klimata un bioloģiskās daudzveidības stratēģiskā programma 2025.gada decembrī tiks iesniegta FSC valdei apstiprināšanai.

Marija Pilāra Melero-Bravo (*María Pilar Melero Bravo*), kas vada šīs sistēmas izstrādi, izskaidroja tās divkāršo mērķi: „Viens no tiem ir formulēt FSC lomu klimata un bioloģiskās daudzveidības krīzes risināšanā. Otrs mērķis ir kalpot par ceļvedi attīstībai un risinājumu meklēšanai.” Viņa aprakstīja plašo konsultāciju procesu, kas notika pamatnostādņu izstrādes laikā: plaša dokumentācijas pārskatīšana, intervijas un semināri ar valdi, ar Pastāvīgo pamatiedzīvotāju komiteju un starptautiskajām komandām, kam sekoja divas konsultāciju kārtas. „Mēs saņemām vairāk nekā 250 pieteikumus caur dažādiem kanāliem,” viņa teica. „Kopējā atsauksme ir: jā, tas ir labs sākums, bet tam jābūt mērķtiecīgākam, skaidrākam un vienkāršākam.”

M.P.Melero-Bravo arī uzsvēra, ka šī sistēma balstīsies uz trim stratēģiskajām jomām: mežsaimniecības prakses veicināšanu, kas virza klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu, tirgus un finanšu izmantošanu, lai izmantotu atbildīgas prakses pieeju un atbalstītu atjaunošanu, kā arī politikas un partnerību veicināšanu, lai mežus pozicionētu kā galvenos klimata un bioloģiskās daudzveidības nodrošinātājus.

Tad Maiks Bikins (*Mike Bekin*), ilggadējs FSC biedrs un klimata jautājumiem veltīto priekšlikumu, kas tika pieņemti FSC Ģenerālajā Asamblejā, iesniedzējs, uzsvēra svarīgo iespēju. „Es ar šo tēmu strādāju jau gandrīz desmit gadus,” viņš teica. „Manuprāt, klimata pārmaiņas ir lielākā iespēja FSC atkal atgūt nozīmīgumu. Mums ir nepieciešama liela šī senā vīzija – pasaulē ir milzīgs pieprasījums pēc risinājumiem.”

Laiks debatēm

Pēc prezentācijām dalībnieki sadalījās 15 tematiskās grupās, lai apspriestu praktiskus risinājumus un problēmjautājumus. Standartu grupā dalībnieki ierosināja divpakāpju pieeju klimata izmaiņām pielāgotai mežu apsaimniekošanai — pamatnostādnes, kas piemērojamas visiem sertifikātu turētājiem, un otrā līmeņa pasākumi, kas pielāgoti konkrētajai valstij. Vairāki dalībnieki uzsvēra “problēmas cēloņu vispusīgas analīzes” nozīmi un nepieciešamību izstrādāt “vietējās pielāgošanās stratēģijas”.

Riska un adaptācijas grupa aicināja izstrādāt reģionālas vadlīnijas un uzlabot komunikācijas rīkus. Viens no ieteikumiem: veicināt patērētāju informētību, piemēram, uz FSC marķētiem produktiem uzliekot QR kodu, kas parāda, kādus klimata pasākumus ir veicis meža apsaimniekotājs.

Diskusijā par datiem un tehnoloģijām dalībnieki vienojās, ka FSC ir skaidri jādefinē savs mērķis: „Vai tas ir FSC ietekmes pierādījums globālā mērogā vai standartu uzlabošana vietējā mērogā?” jautāja viens no dalībniekiem. Grupa vienojās par nepieciešamību izveidot skaidru datu struktūru un uzdeva praktisku jautājumu: ja datu vākšana kļūst obligāta, „kas sedz izmaksas?”

Tirgus un finanšu pārskats sniedza spēcīgu perspektīvu. „Visi FSC mērķi tiek sasniegti uz vietas,” teica kāds no meža pārvaldniekiem. „Mežu aizsardzības pasākumi ir dārgi un laikietilpīgi, un pašlaik par to veikšanu nav liela atlīdzība.” Grupa aicināja izveidot skaidrākas saiknes starp finanšu mehānismiem un mežu pārvaldniekiem, nodrošinot, ka klimata finansējums patiešām nonāk pie tiem, kas īsteno ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Integritātes jeb godprātības diskusijā dalībnieki apsprieda FSC potenciālu stiprināt jaunizveidoto klimata un bioloģiskās daudzveidības tirgu uzticamību. „FSC varētu piedāvāt savas garantijas, lai atbalstītu ziņošanas sistēmas, kurām pašlaik trūkst verifikācijas,” norādīja viens no dalībniekiem, saucot to par „iespēju ieviest FSC sistēmas integritāti plašākā klimata ziņošanā”.

Citas diskusijas bija vērstas uz valdības iesaistīšanos, zinātni un inovācijām, kā arī pārvaldību. Valdības politikas grupa aicināja uz ciešāku sadarbību ar valsts un reģionālajām iestādēm un ierosināja pieņemt darbā papildu politikas ekspertus FSC tīklā.

Zinātnes un inovāciju grupa aicināja izveidot ilgtermiņa pētniecības partnerības un datu apmaiņas sistēmas, lai FSC kļūtu par uzticamu zinātnes centru. Savukārt Pārvaldības un pārredzamības grupa uzsvēra nepieciešamību izveidot pieejamas, mērogojamas uzraudzības sistēmas, lai nodrošinātu uzticamību un salīdzināmību visos reģionos.

Subras Batačardži noslēguma vēstījums sēdē

Sēde noslēdzās ar FSC International ģenerāldirektores Subras Batačardži pārdomām, kas apvienoja visus diskusijas aspektus. Viņa pateicās dalībniekiem par iesaistīšanos un uzsvēra, ka FSC nākamajiem soļiem jābūt vadītiem apzinoties mērķa skaidrības, spēcīgu partnerību un praktiskas realizācijas nozīmi.

„Ietekmes demonstrēšana un ietekmes radīšana ir jāveic vienlaikus,” viņa teica. „Ja mēs nevaram parādīt, kas jau darbojas praksē, mēs nevaram prasīt sertifikātu turētājiem uzņemties vairāk — ne arī piesaistīt klimata finansējumu, kas nepieciešams mazajiem lauksaimniekiem un kopienām.” Viņa piebilda, ka adaptācija un mazināšana nedrīkst tikt uzskatītas par atsevišķām jomām: „Mežos adaptācijas pasākumi bieži palīdz mazināt ietekmi, bet mazināšanas pasākumi stiprina izturību. Mūsu stratēģijai jābalstās uz šīm saiknēm, nevis tās jānošķir.”

Ģenerāldirektors noslēguma vēstījums bija skaidrs: tas ir tikai sākums. Konsultācijas joprojām ir atvērtas, un diskusija turpināsies Ģenerālās Asamblejas atvērto durvju dienā un kopīgajā sesijā, kurā tiks apvienota Klimata un bioloģiskās daudzveidības pamatnostādņu, Globālās stratēģijas un Principu un kritēriju pārskatīšana. Kā secināja ģenerāldirektore: „Šī saruna ir tikai sākums, bet tā noteiks, kā FSC veicinās klimata rīcību turpmākajos gados.” ATIBT un *Rainforest Alliance* kopīgi organizētā sesijā mežu apsaimniekotāji, pētnieki un vides eksperti, īpaši no globālajiem Dienvidiem, pulcējās, lai apspriestu tropu mežu reģionu pieredzi un izpētītu, kā FSC var saglabāt savu nozīmi mainīgajā ekoloģiskajā, sociālajā un tirgus situācijā. Pēdējo 30 gadu laikā FSC sertifikācija ir palīdzējusi veicināt ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu (SFM) tropu dabiskajos mežos Āfrikā, Latīņamerikā un Dienvidaustrumāzijā. Tomēr SFM joprojām tiek plaši nepareizi saprasts un bieži tiek nepareizi interpretēts vai saistīts ar atmežošanu. Tropu mežu sertifikācija ir saskārusies arī ar tehniskām, ekonomiskām un reputācijas problēmām.

Tropu mežu ilgtspējīga apsaimniekošana norisinās jau 30 gadus

ATIBT stratēģijas un inovāciju direktore Kerolaina Dūesme (*Caroline Duhesme*) sāka sesiju, daloties pieredzē, kas gūta pēdējo 30 gadu laikā, īstenojot ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu Kongo baseina mežos. Viņa norādīja, ka sertifikācija joprojām ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu sociālo un vides standartu ievērošanu reģionos, kur pārvaldība var būt vāja. Tomēr problēmas joprojām pastāv. „Sertifikācija Kongo baseinā ir dārga, jo mēs atrodamies valstīs, kurās trūkst infrastruktūras, tāpēc mežu apsaimniekotājiem ir jāiegulda vairāk līdzekļu, lai izpildītu prasības. Paradoksāli, ka sertificētas koksnes tirgus nepietiekami atlīdzina šos centienus,” viņa paskaidroja.

Tomēr ilgtspējīgi apsaimniekoti tropu meži joprojām ir būtiski klimata, bioloģiskās daudzveidības un vietējo iedzīvotāju iztikas nodrošināšanai, tāpēc ir nepieciešamas sertifikācijas sistēmas, kas labāk pielāgotas

Hosē Romāns Karrera (*José Román Carrera*), *Rainforest Alliance* globālo mežu direktors, atspoguļoja trīsdesmit gadu pieredzi kopienas mežu koncesiju jomā Gvatemalas Maiju biosfēras rezervātā un to saistību ar FSC sertifikāciju. Viņš uzsvēra, ka kopienas pārvaldītais koncesiju modelis, kas tika ieviests 1990. gados, ir pierādījis savu efektivitāti bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, vienlaikus nodrošinot iedzīvotāju iztiku. „Zinātniskie dati liecina,

ka nākamā ražas apjoms nākamajā izmantošanas ciklā var būt tikpat labs vai pat labāks nekā pirmajā.” Tomēr H.Karrera arī uzsvēra pastāvīgās problēmas, jo īpaši saistībā ar piekļuvi stabiliem tirgiem un ilgtermiņa partnerībām gan koksnes, gan nekoksnes mežsaimniecības produktiem.

Diskusiju paneļa pārstāvju pārdomas

Pēc tam notikušajā panelīdiskusijā Utrehtas Universitātes pētnieks Zvertss uzsvēra nepieciešamību turpināt pētījumus par mežu atjaunošanu un ilgtermiņa ilgtspēju tropu mežu ražīguma ziņā. Viņš brīdināja, ka plaša mēroga stādīšanas veicināšana var būt mazāk lietderīga un dārga. Pētnieks norādīja uz citām mežkopības intervencēm, kas ir interesantākas, piemēram, liānu izciršana, lai atbalstītu meža atjaunošanos.

Markuss Fankūhs, *Precious Woods* līdzvadītājs, izteicās par FSC sertifikācijas ietekmi uz tropu mežsaimniecības darbību. „Svarīgākais aspekts ir būvniecības ietekmes samazināšana,” viņš teica, paskaidrojot, ka nesertificētās platībās (koncesijās) ceļi bieži vien ir daudz platāki nekā sertificētās. M.Fankūhs arī norādīja uz tehniskajiem ierobežojumiem, ar ko saskaras mežsaimniecības uzņēmumi, proti, piemērotas mežizstrādes tehnikas trūkumu. „Mums nav izvēles, kādu tehniku izmantot,” viņš paskaidroja, norādot, ka piekļuve labākai, vieglākai teknikai vēl vairāk samazinātu ietekmi uz vidi un uzlabotu sertificētu tropu mežsaimniecības uzņēmumu efektivitāti.

Edvige Ejanga (*Edwige Eyang*), vides aizsardzības aktīviste un pētniece no Gabonas, apsvēra, kā FSC sertifikācija ir uzlabojusi gan sociālās, gan vides prakses Kongo baseinā. Viņa uzsvēra, ka sertifikācija ir veicinājusi kopienas tiesību atzīšanu un iekļaujošāku meža resursu pārvaldību. Vides jomā sertificētās koncesijas tagad ietver aizsargātas teritorijas tādiem svarīgiem dzīvnieku sugām kā cilvēkveidīgie primāti un ziloni, tādējādi veicinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos.

Rikardo Kamargo (*Ricardo Camargo*), ESG vadītājs Imaflora, aprakstīja FSC transformējošo lomu, palīdzot gan uzņēmumiem, gan kopienām darboties ilgtspējīgi. „FSC radīja apstākļus, lai uzņēmumi un kopienas varētu attīstīties un sākt ražot ilgtspējīgi. Tas ir sasniegums, kam nav cenas,” viņš teica. Tomēr viņš brīdināja, ka „mums ir vajadzīgs lielāks skaits tirgu, lai palielinātu pieprasījumu pēc tropu koksnes.”

Diskusija noslēdzās ar aicinājumu atjaunot sadarbību starp FSC, valdībām un privāto sektoru, lai nodrošinātu tropu mežu nākotni.